

Verbonden met slavernij

Slavernij in Sassenheim? In Leek? In Baarn? In Tilburg? Ja, ook daar zijn sporen of verbanden met slavernij te vinden. Dat er in Middelburg, Rotterdam, Hoorn en Groningen slavernijverleden te vinden is, ligt voor de hand. Maar dat ook Winschoten, Helmond, Kadier en Keer en Vaassen met de kolonies te verbinden zijn, is toch wel verrassend. Deze nieuwe kennis komt van *Mapping Slavery*, dat Nederlandse plaatsen verbonden met het slavernijverleden op de kaart zet.

Er wordt niet alleen naar de trans-Atlantische slavernij, ook in 'de Oost' was uiteraard sprake van slavernij. In de inleiding wordt gesproken van 660.000 tot 1.135.000 Aziatische slaven in de zeventiende en achttiende eeuw in de Nederlandse gebieden. Net als in hun eerdere publicaties (over Amsterdam en New York) betogen de auteurs dat slavernij verklonken is met de huidige maatschappij. Ze beschouwen 'de Nederlandse slavernijgeschiedenis niet als onbeduidend of als een te negeren kwestie van tegenvallende winsten, maar als langdurig, diepgeworteld en wijdverbreid'.

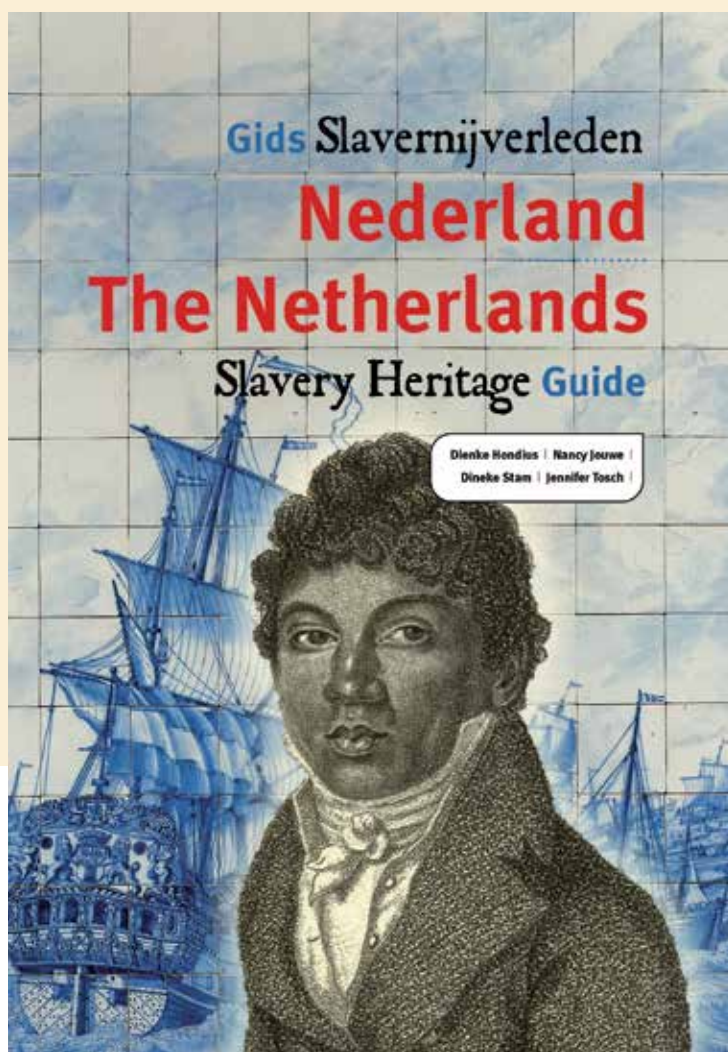
Zo werd in Park Rusthoff in Sassenheim in 2018 een bord van krappahout geplaatst met de tekst 'Plantage Crappahoek Suriname'. Het huidige gemeentelijke park was namelijk lange tijd de buitenplaats van de familie Charbon. De Charbons verdienden op alle mogelijke manieren aan de slavernij: als plantage-eigenaren in Suriname en Berbice, als hypotheekverstrekkers en zaakge-lastigden, als eigenaren van een rederij die koffie, katoen en suiker transporteerde, als eigenaren van een fabriek voor 'negerhoeden' en tot slot als aandeelhouders van

verzekeraars van slavenhalers. Van honderden andere plekken, van Rozendaal tot Utrecht, van Sint-Michielsgestel tot De Bilt, wordt kort beschreven welk verband er is met de slavernij. Op www.mappingslavery.nl zijn de meeste beschrijvingen te vinden, plus een aantal die niet in de gids terecht zijn gekomen. Heel handig als je leerlingen wil laten zien dat ook in de omgeving van de eigen school zaken zijn die verband hebben met slavernij. Wie de *Gids Slavernijverleden Nederland* leest, moet wel even doorbijten wat betreft de stellige toon waarmee de geschiedenis wordt rechtgezet. De auteurs vinden dat het Nederlandse onderwijssysteem 'niet mee helpt, slavernij is in het curriculum onderbelicht'. Zo stellen ze dat er in de Indische Archipel weinig bekend is over grote slavenopstanden. Er was bijvoorbeeld een opstand onder leiding van Kofi in Berbice (1763), van Boni

in Suriname (1765) en van Tula op Curaçao (er staat 1765, het is 1795). Bron hiervoor zijn verslagen van rechtszaken.

De *Gids Slavernijverleden Nederland* en mappingslavery.nl zijn handige hulpmiddelen als je slavernijgeschiedenis dichterbij wilt halen. Er staan kaartjes in met aanduidingen van gecompenseerde slaveneigenaren bij de afschaffing op 1 juli 1863. En van Nederlandse buitenplaatsen met koloniale en slavernijbanden – hoezo kon er geen rijkdom met slavernij worden vergaard? Het onderzoek is nog niet klaar. Er wordt onderzoek gedaan naar graven van voormalige slaven, naar huizen van mensen die geprofiteerd hebben van slavernij, naar woonplaatsen van abolitio-nisten en naar nog veel meer. Al met al genoeg aanleiding voor een opdracht of profielwerkstuk over dit onderwerp.

Ger Jan Onrust

Gids Slavernijverleden Nederland. Slavery Heritage Guide The Netherlands. Diennek Hondius, Nancy Jouwe, Dineke Stam, Jennifer Tosch (LM Publishers, Volendam 2019), 166 blz., € 15,00